

Begeleide zelfevaluatie

Het hart van het onderwijs versterken

**STERKE
KINDEREN**
SAMENWERKINGSVERBAND
VO NOORD-KENNERLAND

Begeleide zelfevaluatie

Iedere school zou een zelfevaluatie moeten doen. “Het is een meerwaarde voor je ontwikkeling, gericht op je verbeterpunten. Je leert anders en breder kijken. Bovendien is het een goede tool om samen met je team in gesprek te gaan. In het onderwijs moet je je telkens aanpassen, terwijl de trein rijdt. Met deze methodiek lukt dat (Jessica Kramer en Betty Smit)”

Wat is zelfevaluatie?

Zelfevaluatie is een vorm van actie-onderzoek, waarbij het team van een school zelf onderzoek doet naar passend onderwijs. Het team richt zich hierbij op een 'eigen' onderzoeksvraag die voor hen heel belangrijk is. De onderzoeksvraag kan voor iedere school verschillend zijn. Een externe expert/procesbegeleider begeleidt het team van de school.

Wat levert een zelfevaluatie op?

- **Professionele bewustwording.** Het team van de school krijgt zicht op de eigen kwaliteit van passend onderwijs. Wat gaat goed? Wat kan beter?
- **Onderzoekservaring.** Het team van de school doet ervaring op met het doen van onderzoek en evaluaties. Zij krijgen hiervoor een korte training.
- **Kansen om de kwaliteit van passend onderwijs verder te ontwikkelen.** Het team van de school weet wat zij kunnen doen om de kwaliteit te verbeteren.
- **Energie.** Onze ervaring op meer dan 10 scholen is dat de zelfevaluatie met het team energie en inspiratie geeft.

Wat gaan we doen?

Een onderzoeksteam van de eigen school (circa 4 personen) doet de zelfevaluatie onder begeleiding van een expert. Het onderzoeksteam maakt samen met de begeleider een plan van aanpak dat past bij de vraag van de school.

De school stelt zelf een onderzoeksteam samen. Deze bestaat uit professionals die direct betrokken zijn bij het onderwerp van de evaluatie, zoals: een docent, een trajectbegeleider of ondersteuningscoördinator en een team-/afdelingsleider. Het samenwerkingsverband faciliteert de inzet van de begeleider(s).

Het proces verschilt per school. Meestal bestaat uit de volgende onderdelen:

- 1 uur intakegesprek onderzoeksteam, begeleider, schoolleiding en consulent
- 1 ochtend plan van aanpak maken
- 1 à 2 dagen training ‘zelfevaluatie’ en onderzoek doen., bijvoorbeeld observaties en interviews
- 3 uur reflectiegesprek onderzoeksteam, begeleider, schoolleiding en consulent

Het is belangrijk dat de schoolleiding in ieder geval bij de intake en het reflectiegesprek betrokken is. Hij of zij vervult namelijk een belangrijke rol bij de schoolontwikkeling. Het is ook aan te raden om de consulent van de school actief te betrekken.

Wat biedt het expertteam zelfevaluatie?

Het samenwerkingsverband heeft een expertteam zelfevaluatie. Dit team bestaat uit procesbegeleiders en wordt ingeschakeld om de zelfevaluatie op een school te begeleiden.

Welke stappen heeft een zelfevaluatie?

De zelfevaluatie bestaat uit de volgende stappen. De procesbegeleider helpt het team van de school hierbij.

1. Probleem of ambitie verkennen.

Een zelfevaluatie start bij een werkprobleem of een ambitie van de school op het gebied van passend onderwijs. Tijdens de probleemverkenning definieert het team het onderwerp van zelfevaluatie scherp.

2. Onderzoeksvragen en onderzoeksplan vaststellen.

Op basis van de probleemverkenning bepaalt het team de onderzoeksvragen en deelvragen. Vervolgens stelt het team een onderzoeksplan op. In het plan staat beschreven welke onderzoeksactiviteiten worden uitgevoerd, wie welke rol heeft en wat het tijdsplan is.

3. Onderzoek uitvoeren.

Het team voert het onderzoek uit volgens de opzet in het onderzoeksplan. Waar nodig ontwikkelt het team vooraf onderzoeksinstrumenten (bijvoorbeeld een kijkwijzer of gespreksleidraad). Het uitgangspunt is het onderzoek zo economisch mogelijk vorm te geven: in relatief weinig tijd (gemiddeld één à twee onderzoeksdagen) vindt het team antwoord op de onderzoeksvragen.

4. Gegevens interpreteren.

Het team interpreteert het antwoord op de onderzoeksvragen. Het onderzoeksteam geeft betekenis aan de verzamelde informatie. Het resultaat is een kernachtig antwoord op iedere deelvraag en de hoofdvraag, die voortvloeide uit de probleemverkenning.

5. Rapporteren uitkomsten.

Het rapport doet verslag van het uitgevoerde onderzoek en bevat de antwoorden op de onderzoeksvragen. De rapportage levert input aan de beleidsmatige reflectie naar aanleiding van de uitkomsten van de zelfevaluatie (zie volgende stap).

6. Reflecteren en (her)ontwerp van beleid.

Bij een geslaagde zelfevaluatie leveren de uitkomsten feedback op over het professioneel handelen van het team. Wat kan het team doen om dichter bij de gewenste situatie of de oplossing te komen? De reflectie gaat over de vraag welke verandering gewenst is, en welke inspanning nodig is van het team en individu. Vervolgens bepaalt het team een veranderstrategie, met interventies voor professioneel leren. Het resultaat is een plan dat realistisch, haalbaar en uitvoerbaar is. En dat duidelijke afspraken gemaakt zijn over evaluatie van de impact van de verandering.

Wat onderzoeken we?

Ieder team onderzoekt een eigen vraag op het gebied van passend onderwijs. Tijdens de intake bespreken we deze vraag, waarna we een plan van aanpak maken.

Toch hebben evaluaties op verschillende scholen wel een gemeenschappelijk karakter. We doen namelijk altijd onderzoek naar **het hart van het onderwijs**: het handelen van docenten in interactie met leerlingen.

De ondersteunende systemen van de school zouden de docenten hierbij zo goed mogelijk moeten ondersteunen (denk aan: het leerlingvolgsysteem, analyse- en planningsformats), evenals de organisatie van de leerlingenondersteuning in de school en de sociale omgeving van de leerling, zoals het gezin, de peer group, de burens of andere professionals rond de leerling zoals jeugdhulp en/of zorg.

Het team onderzoekt dus in hoeverre de systemen, organisatie en sociale omgeving van de school het hart van het onderwijs kan versterken: de docent in interactie met de leerlingen.

Meer informatie

Voor meer informatie over de Begeleide zelfevaluatie kunt u contact opnemen met Caroline Höhner via chohner@swvnk.nl.

Voor meer informatie over het samenwerkingsverband en passend onderwijs kunt u terecht op onze website www.swvnk.nl.

STERKE KINDEREN

SAMENWERKINGSVERBAND VO NOORD-KENNEMERLAND